

مدال قطعه فلزی است که به شکل‌های مختلف ساخته می‌شود و در برابر خدمات اشخاص یا برای احترام و قدردانی از دانشمندان به آنان داده می‌شود و آن را در بعضی مواقع جلو سینه خود می‌زنند/فرهنگ عمید.

سابقه مدال در ایران به روزگار پیش از اسلام بر می‌گردد. در سالهای اخیر مدالی از بهرام سوم ساسانی کشف شده است که مشخصات آن در مجله بررسیهای تاریخی چنین یاد شده است:

«این مدال سیمین به شکل بیضی و به وزن 290 گرم و قطر بزرگش 13 سانتیمتر است»/مجله بررسی های تاریخی، معرفی یک اثر مهم تاریخی.

لیکن جز این مدال، مدال دیگری شناخته نیست و آنچه مدال در دسترس مانده به دوره قاجاریان تعلق دارد.

در دوره قاجاریه از آقا محمد خان قطعه ای زرین به شکل مربع و به ارزش یک هزار تومان برجای مانده است. برخی از نویسندگان بر این عقیده اند که آن قطعه، از سکه های آقامحمد خان بوده و گروهی آن را مدال می دانند. آقامحمد خان سکه های دیگری از این دست دارد که در فصل پنجم بدانها اشاره می شود.

نخستین مدالی که در زمان فتحعلی شاه به صورت رسمی ضرب شد، مدال شیر و خورشید بود که نقش شیر و خورشید بر آن دیده می شود/مجله بررسی های تاریخی، ش 6، ص 188.

مدال دیگری از این پادشاه باقیست به نام «ظفر» و از این بابت در خور توجه است که این مدال در پایان جنگ ایران و روس که منتهی به شکست ایران و برقراری عهدنامه ننگین ترکمانچای

شد، به نام پیروزی ضرب و پخش گردید. در این دوره عباس میرزا ولیعهد فتحعلی شاه نیز به ضرب «نشان جلادت» که یک مدال نظامی بوده، اقدام نموده است.

در زمان محمد شاه، میرزا آقاسی صدراعظم وی، قانونی برای مدال وضع نمود که در سخن از سکه های این پادشاه شرح قانون مزبور، مذکور است. از این دوره تا پایان عهد قجر همه پادشاهان قاجاریه مدالهایی ضرب نموده اند که در فصل پنجم از آنها سخن گفته ایم.

مدالهای قاجاری بر حسب انگیزه پدید آمدنشان به هفت دسته جداگانه تقسیم می شوند:

مدالهای نظامی، مدالهای غیرنظامی، مدالهایی که به مناسبت سالگرد ها ضرب می گردید، مدال

مدارس، مدالهایی که به مناسبت مسافرت های ناصرالدین شاه ضرب شده، مدالهایی که به

مناسبت کشف معادن زر ضرب گردیده است، مدالهایی که به مناسبت بازدید های شاهانه ضرب

می گردید/مجله یغما، رایینو بور گوماله، ترجمه جهانگیر قائم مقامی.